

РЕЦЕНЗІЇ

Рецензія на монографію О.В. Атамана “Венозна стінка: загальнотеоретичні та експериментальні аспекти”

Одним із найважливіших, але найменш досліджених відділів серцево-судинної системи є венозний, або, як його ще прийнято називати, емнісний, чи відділ судинної системи низького тиску. Більше двох десятиріч, починаючи з 60-х років і включаючи 80-ті, проблема регуляції тонуусу венозних судин, їх участі у нормальному функціонуванні серцево-судинної системи в цілому, у формуванні різних адаптивних і патологічних зрушень діяльності серця та системної гемодинаміки була в центрі уваги відомих вітчизняних і зарубіжних науковців. Дослідженнями багатьох талановитих учених, імена яких є гордістю вітчизняної фізіології - Г.П.Конраді, В.А.Вальдмана, Є.Г.Скіпіної, Б.І.Ткаченко, В.М.Хаютина, київської школи фізіологів під керівництвом М.І.Гуревича, О.О.Мойбенка, класичними працями відомих шведських учених – Б.Фолкова, С.Мелландера та інших було закладено фундаментальні основи вчення про принципи функціонування венозного відділу системи кровообігу як самостійного напрямку в кардіології та фізіології серцево-судинної системи. Цей період можна відзначити як свого роду епоху у становленні нових поглядів на значення венозної системи у підтриманні циркуляторного гомеостазу та у розвитку різних видів кардіальної патології.

Проте, незважаючи на загальновизнану значимість цієї проблеми, в останні роки вона втратила свої позиції як пріоритетна, і присвячені їй праці залишаються в сучасній літературі тільки у вигляді окремих фрагментарних повідомлень. Цей прорив досить успішно заповнює монографія професора Олега Васильовича Атамана “Венозна стінка: загальнотеоретичні та експериментальні аспекти”, що вийшла з друку у 2001 р. Автор моно-

графії - завідувач кафедри нормальної та патологічної фізіології Сумського державного університету, представник відомої української школи патофізіологів, яку створили академік М.Н.Зайко та його послідовник професор Ю.В.Биць. Ця монографія поєднує детальний глибокий аналіз світової літератури з власним досвідом автора як дослідника та досвідченого спеціаліста в різних галузях фізіології та патофізіології серцево-судинної системи. З назви роботи може скластися враження, що вона повністю присвячена відображенню уявлень про особливості структурної та функціональної організації венозного відділу системи кровообігу. Проте майже кожне питання розглядається у зіставленні особливостей венозних судин з артеріальними, і тому проведений аналіз має всебічний характер і охоплює практично всі відділи судинної системи. Це надає праці особливого значення і дозволяє розглядати її як сучасний посібник з ангіології, який містить детальні відомості про структуру, функцію та метаболізм різних відділів судинної системи, особливості їх регуляції. Свого роду завершеність книзі надає наявність у ній двох останніх розділів, в одному з яких детально аналізуються особливості патофізіології венозних судин і патологічні стани, що виникають на їх основі, котрі зумовлюють такі патологічні процеси, як хронічна венозна недостатність з порушеннями системного кровообігу, склеротичне ураження венозних судин, особливо за умов застоювання венозних трансплантатів, варикозне розширення вен. В останньому розділі викладено теоретичні та практичні можливості корекції патологічних процесів у венозній стінці, які базуються на проведеному автором аналізі її метаболічних і функціональних особливостей. Ці два розділи значно роз-

---

ширюють коло людей, яких може зацікавити дана праця, і, перш за все, лікарів.

Монографія О.В.Атамана може розглядатися не лише як підсумок кропіткої роботи

автора, але і як посібник з різних питань фізіології, патофізіології та біохімії судинної системи для студентів, наукових співробітників і медичних працівників.

В.В. Братусь